

Ernesto X. González Seoane / Rosa Mouzo Villar (2014): “Presentación do Proxecto”. *III Congreso Internacional de Dialectología e Sociolingüística*. Londrina (Brasil), 7-10 outubro 2014

You are free to copy, distribute and transmit the work under the following conditions:

- **Attribution** — You must attribute the work in the manner specified by the author or licensor (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Non commercial** — You may not use this work for commercial purposes.

Lexicografía dialetal na era digital: o Tesouro do Léxico Patrimonial Galego e Portugués

Presentación do Proxecto

Ernesto González Seoane

Rosa Mouzo Villar

INSTITUTO DA LINGUA GALEGA

Universidade de Santiago de Compostela

A participación neste congreso foi financiada pola Secretaría Xeral de Universidades (Xunta de Galicia – Fondo Europeo de Desenvolvemento Rexional) ao grupo de investigación Filoloxía e Lingüística Galega (USC)

1. O proxecto

- **Obxectivo**
 - Integrar nun banco de datos único materiais léxicos con referenciación xeográfica contidos en obras lexicográficas, cartográficas e etnolingüísticas.
 - Construír unha ferramenta para a consulta en liña destes materiais que dea acceso aos rexistros orixinais e que xere de maneira automática a representación cartográfica de cada voz.

<http://ilg.usc.es/Tesouro/>

- Inicio en 2009
- Accesible desde 2014

1. O proxecto

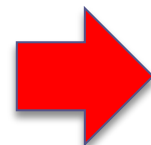
- Coordinado por Rosario Álvarez, do Instituto da Lingua Galega (USC), colaboran na súa realización equipos de 20 universidades de Brasil, Galicia e Portugal.
- Estado actual:
 - 121 obras (12 de Brasil, 54 de Galicia, 53 de Portugal).
 - 171 469 rexistros.
 - 47 159 lemas diferentes.
 - 76 500 variantes.

<http://ilg.usc.es/Tesouro/>

2. As fontes

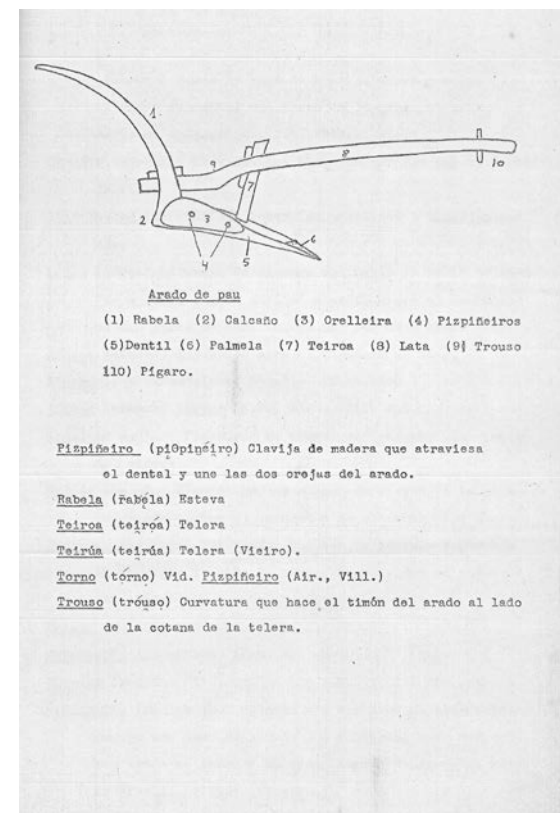
- **Glosarios e vocabularios de variedades dialectais, moitos deles traballos académicos total ou parcialmente inéditos.**
- **Atlas lingüísticos**
- **Estudos primariamente etnográficos ou antropolóxicos que inclúen información lingüística relevante**

**CON
REFERENCIACIÓN
XEOGRÁFICA
PRECISA**

2. As fontes

- Diversidade tipolóxica: glosarios / textos redactados / atlas.
- Diverso grao de complexidade microestrutural
- Diversidade de criterios de lematización e clasificación semántica

Santamarina (1967): *Vocabulario del Valle de Suarna*

2. As fontes

- Diversidade tipolóxica: glosarios vs. textos redactados.
- Diverso grao de complexidade microestrutural
- Diversidade de criterios de lematización e clasificación semántica

Vestuário, accesorios e adornos

ACONAPAR — *v.*, cexzir, remendar grosseiramente.

ALBORNO — *s. m.*, peza de vestuário mal feita e desleixada.

ANÓGUA — *s. f.*, saia branca usada sobre a camisa.

AVENTAL — *s. m.*, resguardo de pano que se põe diante do fato para o proteger.

BARATEL — *s. m.*, bibeiro de criança.

BAVIA — *s. f.*, pano felpudo de lã: peza de vestuário infantil.

BARRIGA-LISA — *saia-de-bibe*.

BIBE — *s. m.*, espécie de vestido aberto atrás, usado pelas crianças.

BOTÃO — *s. m.*, brinco de orelha em forma de pequena bola.

BRANCO — *saite*.

CALÇAS-DE-CU-RACHADO — *s. f., pl.*, calças de criança abertas atrás.

CANOA — *s. f.*, pente de ornato.

CAPUCHA — *s. f.*, capa que cobre os ombros e desce até aos joelhos.

CASACA — *s. f.*, blusa de mulher solta à frente.

CASTELHETA — *s. f.*, casteleta.

CEROULAS — *s. f. pl.*, vestuário que os homens usan por debaixo das calças.

CHALE — *s. m.*, peza de vestuário usada pelas mulheres para agasalho dos ombros.

CHALE-DE-RENDA — *s. m.*, chale de tule bordado.

CHANCA — *s. f.*, calçado grande e tosco.

CHANELO (Ê) — *s. m.*, chinelo.

CHANFALHO — *s. m.*, chanca.

CINGIDORRO — *s. m.*, peza de roupa infantil para segurar a bacia.

COIFETE — *s. m.*, touca de criança.

CONAPA — *s. f.*, remendo mal feito.

CORRÓIO — *s. m.*, correntezinha de ouro que as mulheres usan em velas pendentes do pescoço.

COTUEÑO — *s. m. (ant.)*, botas grossas de homem.

CUTIÑO — *s. m.*, pano que envolve o corpo das crianças, especialmente as nádegas.

CU-RACHADO — *calças-de-degote*.

DEGOTE — *s. m.*, decote.

DESMARCADO — *ant.*, bordado.

EMBRONICAR — *v.*, embrulhar muito.

FARDEL — *s. m.*, fato, roupa, fatiota.

FATO — *s. m.*, qualquer roupa de uso pessoal ou não.

FELPA — *s. f.*, qualquer peza de roupa.

FERPA — *s. f.*, felpa.

FIADO — *s. m.*, tecido grosseiro.

FRALDISQUEIRO — *s. m.*, pessoa desmaizada no vestuário.

GARÃO — *s. m.*, espécie de capote.

GARRUÇO — *s. m.*, cirapuço.

GORRETE — *s. m.*, peza de vestuário formada de collar e petilho que se sobrepõe à camisa e que, sendo preta, constitui o luto dos homens.

GUALBRAPA — *s. f.*, vestimenta mal feita.

IMBRIGADURO — *s. m.*, faixa que envolve o corpo das crianças nas primeiras semanas.

JAQUÉ — *s. m.*, casquinho de flanela de criança.

JAQUETA — *s. f.*, espécie de casaco curto usado pelos homens.

LAGO — *s. m.*, medalhão de ouro triangular.

LENÇO-DE-MÃO — *s. m.*, lenço.

LISA — *saia-de-barriga*.

MALHETE — *s. m.*, remendo.

MANDIL — *s. m.*, avental.

MANTILHA — *s. f.*, manto com que as mulheres cobrem a cabeça com armadura em volta do rosto.

MÃO — *largo-de-marte*.

MARTELO — *s. m.*, penteado formado por duas tranças enroladas.

MOÇO — *s. m.*, penteado formado por uma trança enrolada sobre a nuca.

PESTANA — *s. f.*, pequena medalha de ouro.

RABUDO — *ant.*, diz-se do fato comprido.

RACHADO — *calças-de-cu-redondo*.

REDONDO — *vesti-de-renda*.

RENDA — *chale-de-rigor*.

RIGOR — *s. m.*, fita estreita de veludo com que se deburram ou enfeitam pezas de vestuário.

ROUPINHA — *s. f.*, casaco de mulher curto e ajustado ao corpo.

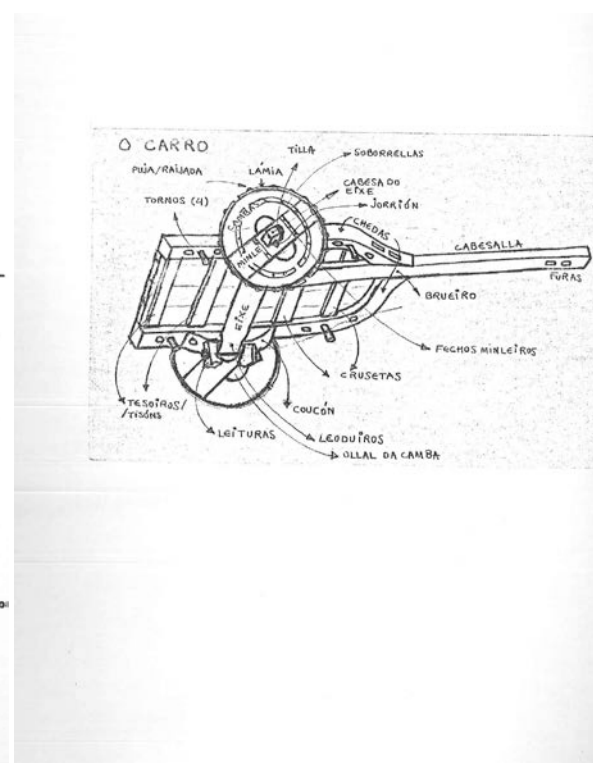
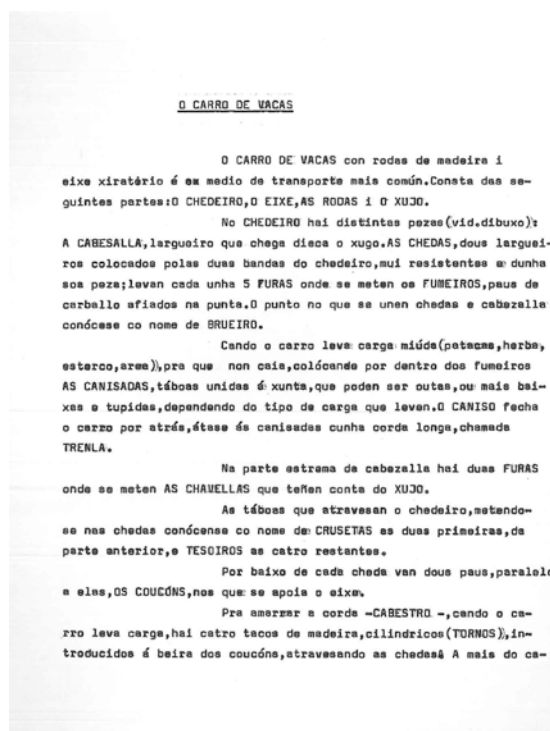

Mulheres de mantilha.

Buescu (1961): *Monsanto. Etnografía e linguagem*

2. As fontes

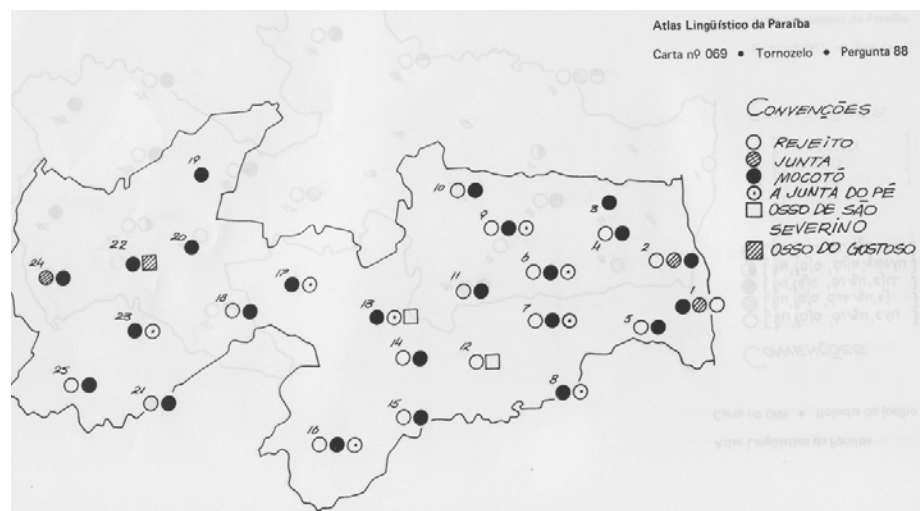
- Diversidade tipolóxica: glosarios vs. textos redactados.
- Diverso grao de complexidade microestrutural
- Diversidade de criterios de lematización e clasificación semántica

López Facal (1975): *Fala e cousas de Toba (Cee)*

2. As fontes

- Diversidade tipolóxica: glosarios vs. textos redactados.
- Diverso grao de complexidade microestrutural
- Diversidade de criterios de lematización e clasificación semántica

Aragão / Menezes (1984): *Atlas lingüístico da Paraíba*

3. Procesamento dos materiais

1. Análise macro e microestrutural das obras
2. Deseño da base de datos
3. Vertido na base dos datos contidos nas obras compiladas
4. Lematización
5. Clasificación semántica
6. Caracterización categorial básica

CAMPO	DENOMINACIÓN
1	Variante
2	Fonética
3	Categoría gramatical
4	Definición
5	Exemplos e refráns
7	Páxina
8	Sección
10	Cita bibliográfica
11	Código xeográfico
11b	Táboa localidades
12	Imaxes
13	Remisións cruzadas
15	Remisión a textos
20	Rexistro creado
9	Clasificación semántica
16	Lema (na lingua correspondente)
17	Categoría
6	Comentarios procesador
18	Sinónimo de referencia
19	Lema común

1	2	3	4	5	6	7	8	10	11	12	13	20	9	16	17
abeacas			Piezas del arado que separan la tierra a ambos lados.			88	LA AGRICULTURA. El arado	Gil 1969	32091	vilardevos_17.jpeg	ameisello; fachón; relladoiro		3.4.2	abeaca	sf
ameisello			Clavija de madera que une las dos <u>abeacas</u> del arado.			88	LA AGRICULTURA. El arado	Gil 1969	32091	vilardevos_17.jpeg	abeacas		3.4.2	meixelo	sm
arado de pau			Arado de madera.			88	LA AGRICULTURA. El arado	Gil 1969	32091	vilardevos_17.jpeg	mosquito		3.4.2	arado de pau	loc sm
cuño			Cuña que levanta o baja el arado para que profundice más o menos.			88	LA AGRICULTURA. El arado	Gil 1969	32091	vilardevos_17.jpeg			3.4.2	cuño	sm
charrúa			Arado de hierro.			88	LA AGRICULTURA. El arado	Gil 1969	32091				3.4.2	charrúa	sf
chavella			Clavija que une el yugo a la lanza del arado.			88	LA AGRICULTURA. El arado	Gil 1969	32091	vilardevos_17.jpeg	tamoeiro		3.4.2	chavella	sf
fachón			Armazón de mimbre que se pone desde las <u>abeacas</u> a la punta de la telera e impide que la tierra caiga en el surco.			88	LA AGRICULTURA. El arado	Gil 1969	32091		abeacas		3.4.2	fachón	sm
mosquito			Arado de hierro y de madera que tiene la misma forma que el <u>arado de pau</u> .			88	LA AGRICULTURA. El arado	Gil 1969	32091		arado de pau		3.4.2	mosquito	sm
rabela			Esteva del arado.			88	LA AGRICULTURA. El arado	Gil 1969	32091	vilardevos_17.jpeg			3.4.2	rabela	sf
rella			Pieza de hierro en la punta del arado.			88	LA AGRICULTURA. El arado	Gil 1969	32091	vilardevos_17.jpeg			3.4.2	rella	sf
relladoiro			Listón pequeño y fijo entre el cuerpo central del arado y las <u>abeacas</u> .			88	LA AGRICULTURA. El arado	Gil 1969	32091	vilardevos_17.jpeg	abeacas		3.4.2	relladoiro	sm
tamoeiro			Correa de la <u>chavella</u> .			88	LA AGRICULTURA. El arado	Gil 1969	32091		chavella		3.4.2	temoeiro	sm
tamón			Lanza del arado.			88	LA AGRICULTURA. El arado	Gil 1969	32091	vilardevos_17.jpeg			3.4.2	temón	sm
teiroa			Telera.			88	LA AGRICULTURA. El arado	Gil 1969	32091	vilardevos_17.jpeg			3.4.2	teiroa	sf

4. A aplicación de consulta

Tesouro do léxico patrimonial galego e portugués - mode:lema | q:pote | search:normal

ilg.usc.es/Tesouro/gl/search#search=normal&mode=lema&q=pote

Lector

Gmail Apple Yahoo! Google

TESOURO DO LÉXICO PATRIMONIAL GALEGO E PORTUGUÉS

Busca avanzada ▾

Lema Variante

pote

Sensible a diacríticos

Localización (3)

- Brasil
- Galicia
- Portugal

Campo semántico (13)

- 0.0 - Non clasificable
- 3.2.2 - Vide e viño
- 3.2.3 - Aceite
- 3.2.9 - Horta e froita
- 3.4.1 - Carro
- 5.4 - Avicultura
- 7.1 - Ser humano (aspectos físicos, psíquicos e

Lemas (4)

- pote (pt-eu)
- pote (pt)
- pote (gl)
- pote (pt-br)

Variantes (11)

- pote de ferro (pt-eu)
- pote (gl)
- potiño (gl)
- raspá-lo pote (gl)
- estar como um pote (pt-eu)
- pote (pt)

Resultados atopados (92)

cazo do pote Cucharón. Prado 1971:59. LEMA: [pote sm.](#) GL 8.1.2

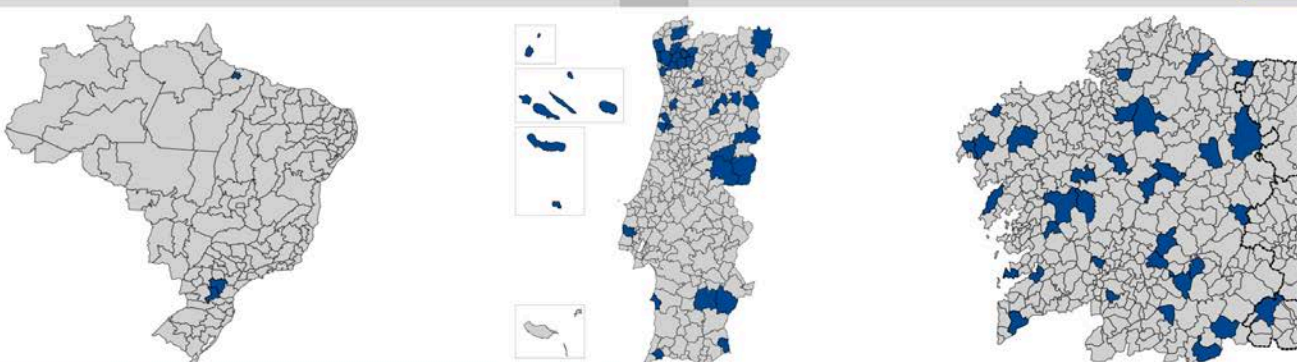
estar como um pote Pessoa saciada. CarvalhoA 1970:522. LEMA: [pote loc comp.](#) PT-EU 7.1

pote Chichón. Acosta 1970:61. LEMA: [pote sm.](#) GL 7.1

pote pote. Á tapadeira do pote ou da pota chámase *testo*. O pote que ten testo tamén ten *pés* e un *manco* pra agarralo. Álvarez 1974:27. LEMA: [pote sm.](#) GL 8.1.2

pote [na cocíña] Amáis hai outro **pote**, tamén chamado *caldeiro*, que non ten nin testo nin pés e cunha *anga* pra collelo, unha armela. Álvarez 1974:27. LEMA: [pote sm.](#) GL 8.1.2

pote s. m. Vaso de barro para líquidos, de tamaño igual ao da [quarta](#). Distingue-se desta por ter duas asas (v. fig. 23). Alves 1993:227. Vid. [quarta](#). LEMA: [pote sm.](#) PT-EU 8.1.2

5. Desenvolvementos

- Incorporación de novas obras
 - Brasil
- Vincular os lematarios galego e portugués
 - *lobo vs. can / cão*
- Introducir xeosinónimos de referencia
 - *año / borrego / cordeiro / roxelo*
 - *cinza / borralla*
 - *borracho / bébedo / peneque*